

امامین انقلاب، تفسیر زنده، حیات‌بخش و حرکت‌آفرین از اسلام ارائه دادند

مدیر حوزه‌های علمیه کشور با تأکید بر این‌که امامین انقلاب تفسیر زنده، حیات‌بخش و حرکت‌آفرین از اسلام ارائه دادند، طرح نظام جامع اندیشه اسلامی را طرحی برای رسیدن به «حوزه پیشرو و سرآمد» با رویکرد تمدنی و انقلابی خواند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، مشروح پیام آیت‌الله علیرضا اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور به دوره آموزشی طرح «نظام جامع اندیشه و حیات اجتماعی اسلام» بدین شرح است:

بسمه‌تعالی

با درود به ارواح انبیا و اولیا به‌ویژه خاتم‌الانبیا ^(علیه‌السلام) و خاتم‌الوصیا ^(علیه‌السلام) و با درود به روح مطهر امام راحل ^(علیه‌السلام)، ارواح پاک شهدای عالی‌قدر اسلام، انقلاب اسلامی، جنگ و دفاع سوم، به‌ویژه قائد و امام شهید و عزیز ^(علیه‌السلام)، مراتب سلام و سپاس وافر خود را محضر شریف اساتید و فضلا و طلاب عزیز شرکت کننده در دوره تکمیلی نظام جامع اندیشه اسلامی و نیز خدمت برگزار کنندگان ارجمند این دوره و معاونت ارجمند تهذیب و تربیت در جوار ارض ملکوتی و مضجع شریف حضرت ثامن‌الحجج ^(علیه‌السلام) تقدیم می‌دارم و آرزو داشتم به زیارت آن امام بزرگوار ^(علیه‌السلام) و نیز مرقد شریف رهبر شهید ^(علیه‌السلام) مشرف و از نزدیک عرض ادب و احترام و تقدیر و سپاس نمایم که موانعی توفیق را سلب کرد.

فرصت را مغتنم شمرده، یادآوری می‌نمایم که در منظومه اسناد، طرح‌ها و برنامه‌های تحولی حوزه و در راستای رشد، بالندگی و تعالی حوزه به سوی «حوزه پیشرو و سرآمد» طرح نظام جامع اندیشه اسلامی از جایگاه مهمی برخوردار است و هدف از آن آشنایی طلاب عزیز به‌ویژه در دوره تحصیلی سطح با منظومه جامع اندیشه اسلامی و درختواره کلان معرفت دینی و انقلابی، از منظر برتری متفکران معاصر حوزه و امامین انقلاب و با رویکرد تمدنی و انقلابی است.

فقدان یا ضعف چنین نگرش فراگیر، تمدنی و حیات‌بخش در طلبه، استاد و عالم دینی آسیب مهمی است که نباید از آن غفلت ورزید و طرح‌هایی مانند این طرح و طرح ولایت و طرح مطالعه آثار شهید مطهری ^(علیه‌السلام) ترمیم این منقصت و جبران این خلأ را دنبال می‌کند. حقیقت آن است که همواره با تفسیرهای ناقص و قرائت‌های محدود خوانش‌های غیرتمدنی و رویکردهای جزء‌نگر و محدود از اسلام عزیز و معارف والای پیامبر اعظم ^(صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)، اهل‌بیت مطهر او ^(علیهم‌السلام) مواجه بوده‌ایم، اما در عصر جدید حضرت امام خمینی ^(علیه‌السلام)، امام خامنه‌ای شهید ^(علیه‌السلام)، علامه طباطبایی ^(علیه‌السلام)، شهید محمد باقر صدر ^(علیه‌السلام) و شاگردان برجسته آنان و اعلام حوزه با رویکرد جامع و تمدنی به اسلام عزیز، تفسیر زنده و حیات‌بخش و حرکت‌آفرین از اسلام ارائه دادند و این اندیشه در مقام عمل در انقلاب شکوهمند اسلامی تجلی یافت و جهانی نو آفرید و به فضل الهی با هدایت رهبری معظم، مراجع عالی‌قدر، متفکران و بزرگان حوزه، طنین این نهضت معرفتی در ایران و جهان ادامه خواهد یافت.

در این میان سهم رهبر شهید در ادامه راه امام کبیر برجسته‌تر است. در اندیشه ایشان اولاً این نظام‌وارگی محسوس‌تر است و ثانیاً امتداد این اندیشه تمدنی در همه اضلاع و ابعاد و در حکمرانی اسلامی و نیز زیست اسلامی جاری است. از سوی دیگر این اندیشه جامع در آینه اقدام و عمل تجسم یافته‌تر است و از منظر چهارم در آفاق جهانی و میدان‌های جهادی انتشار یافته است و از منظر پنجم به سمت تولید قدرت نوین اسلامی و محور مقاومت و عزت امت اسلام و ایران معطوف شده است.



در پایان از روحانیت و حوزویان محترم به‌ویژه طلاب و فضایی جوان و سرمایه‌های آینده حوزه و انقلاب اسلامی، اهتمام و عنایت به این‌گونه مسائل راهبردی طرح‌های تحولی و طرح نظام جامع اندیشه اسلامی و رشد معرفتی و بصیرتی را در کنار کششگری میدانی و نقش‌آفرینی فرهنگی، اجتماعی، تبلیغی و خیابانی خواستارم و توفیق شما و همه عزیزان را در این مسیر مقدس و راه سخت از خداوند منان خواستارم و صمیمانه متشکر، دعاگو و عذرخواهم و امیدوارم مشمول عنایت حضرت امام رضا ^(علیه‌السلام) و حضرت ولیعصر (ارواح‌نفاذه فدا) باشید.

و آخر دعوانا ان الحمدلله رب‌العالمین.

علیرضا اعرافی/ مدیر حوزه‌های علمیه

تبیین ابعاد حکمی و تمدنی شخصیت آیت‌الله‌العظمی شهید سیدعلی خامنه‌ای قسّ

گفت‌وگو با اندیشمند و پژوهشگر روسی، «فاطمه آناستازیا یژووا»



پیروزی انقلاب اسلامی ایران و استقرار نظام جمهوری اسلامی، افق‌های جدیدی را در تلاقی «دین» و «سیاست» پیش روی اندیشمندان جهان کشورد. در این میان، الگوی رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای ^(علیه‌السلام) به‌عنوان امتداد شایسته این مسیر، همواره کانون توجه تحلیل‌گران بین‌المللی بوده است؛ رهبری که توانست پیوندی وثیق میان «معنویت شیعی» و «عقلانیت سیاسی» برقرار سازد و مدلی تمدن‌ساز را به جهان معاصر ارائه دهد.

برای تبیین ابعاد فلسفی، حکمی و بین‌المللی شخصیت ایشان، به سراغ خانم «فاطمه آناستازیا یژووا» رفته‌ایم. وی دانش‌آموخته رشته فلسفه از دانشگاه دولتی مسکو (MSU)، مترجم، نویسنده، نقاش و مطالعات زنان فعالیت می‌کند. باتو یژووا که با پیشنهاد فلسفه در حوزه اسلام‌شناسی، تشیع و مطالعات زنان فعالیت می‌کند. باتو یژووا که با پیشنهاد فلسفه غرب و شرق به‌خوبی آشناست، از زاویه‌ای نو و با نگاهی حکمی به تحلیل ابعاد شخصیتی و رهبری حضرت آیت‌الله امام خامنه‌ای ^(علیه‌السلام) می‌پردازد.

این گفت‌وگو که تقدیم اساتید، فضلا و پژوهشگران حوزه و دانشگاه می‌شود، تلاش دارد تا الگوی رهبری ایشان را به-عنوان یک «الگوی تمدن‌ساز» در مواجهه با مدرنیته و الحاد غربی بررسی کند.

۱. تلاقی حکمت معنوی و جهانداری (سیاست‌مداری)

• **به‌عنوان دانش‌آموخته فلسفه از دانشگاه دولتی مسکو، شخصیت شهید آیت‌الله خامنه‌ای ^(علیه‌السلام) را در نقطه تلاقی «سلوک عرفانی» و «تدبیر سیاسی» چگونه تحلیل می‌کنید؟ چه عنصری در ساختار فکری ایشان وجود داشت که به‌ایشان اجازه داد، از مرزهای جغرافیایی فراتر رفته و بر حقیقت‌جویان جهان غیراسلامی تأثیر بگذارد؟**

پیش از هر چیز، این گفتمان توسط امام خمینی ^(علیه‌السلام) آغاز شد؛ شخصیتی که در آن واحد هم عارف بود، هم عالی‌ترین مرجع دینی (مرجع تقلید) و هم سیاست‌مداری که بر پیوند ذاتی میان معنویت و سیاست در اسلام از همان بدو ظهور آن تأکید داشت.

بنابراین، وحی الهی هم امور عبادی (عبادات) و هم مسائل اجتماعی، سیاسی، نظامی، خانوادگی و اقتصادی (معاملات) را در بر می‌گیرد. هدف اصلی این قوانین اعطاشده از سوی خداوند متعال، برپایی عدالت و هماهنگی در جامعه است. برای اجرای این قوانین، نیاز به یک رهبر دینی و سیاسی است که به قوانین اسلامی مسلط بوده و بتواند دولت و جامعه را بر اساس این قوانین اداره کند.

نکته دیگر این ایدئولوژی، پیروی از امام حسین ^(علیه‌السلام) در مبارزه با طاغوت‌ها و بی‌عدالتی است. این رویکرد نه‌تنها مسلمانان مظلومی را که تحت سلطه استعمار غرب قرار گرفته‌اند شامل می‌شود، بلکه همه مظلومان جهان را در بر می‌گیرد؛ همان‌طور که امام علی ^(علیه‌السلام) فرمودند: «مردم دو دسته‌اند: یا برادر دینی تو هستند و یا هم‌نوع تو در آفرینش (برادر انسانی تو)».

آیت‌الله خامنه‌ای فقید، میراث‌دار این گفتمان و پیرو وفادار آن بود که این اصول را در زندگی پیاده کرد. ایشان به نماد حقیقی مبارزه با

شهادت همواره سنگ‌بنای تشیع و اسلام بوده است

و ما می‌توانیم ریشه‌های چنین گفتمانی را در زندگی صحابه نیکوکار پیامبرمان ^(صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) و پس از آن در شهادت امام علی، امام حسین و دیگر امامان معصوم ^(علیهم‌السلام) بیابیم؛ درواقع، شهادت، قلب اسلام شیعی و جوهره اصلی آن است. ما معتقدیم که این بزرگترین افتخار است و شهدا زنده‌اند و به بالاترین درجات در بهشت دست یافته‌اند.

به‌همین دلیل است که فرهنگ جبهه مقاومت همواره بر پایه مفهوم شهادت استوار بوده است. این همان چیزی است که دشمن درک نمی‌کند. آن‌ها فکر می‌کنند اگر رهبران و فرماندهان ما را به شهادت برسانند، محور مقاومت را خواهند ترساند؛ اما برعکس، این امر پیروان آن را بیشتر و بیشتر الهام می‌بخشد.

سوی خدا منصوب شده‌اند.

خب، این درست است که ادیان تحریف‌شده چنین ایده‌هایی را ترویج می‌کنند؛ اما دین اصیل الهی به‌شدت با این رویکرد مخالف است. دین راستین آموزش می‌دهد که باید علیه ظلم، حاکمان ظالم، اشغالگری، آپارتاید و... مبارزه کرد. انقلاب اسلامی به نمونه‌ای درخشان از پیاده‌سازی این اصول دینی تبدیل شد.

نکته دیگری که ملحدان بر آن تأکید می‌کنند، این است که دین با علم تضاد دارد. شاید این موضوع در مورد برخی ادیان خاص درست باشد؛ اما همان‌طور که پیش‌تر گفته شد، آیت‌الله خامنه‌ای ^(علیه‌السلام) مشوق توسعه علمی و فهم آیات متشابه قرآن کریم به‌گونه‌ای بودند که با علم مدرن در تضاد نباشد. این رویکرد نشان‌دهنده عقلانیت حقیقی اسلامی بود.

۳. **ژئوپلیتیک نامه‌ها به جوانان غربی**

• **تأثیر نامه‌های آیت‌الله خامنه‌ای به جوانان غربی را در تغییر محاسبات فرهنگی نخبگان حقیقت‌جو چگونه ارزیابی می‌کنید؟ با چه منطق فلسفی می‌توان این اقدام را در جهت شکستن انحصار رسانه‌ای غرب و ایجاد «دیپلماسی فطرت» تبیین کرد؟** متأسفانه تبلیغات غربی می‌خواهد در برابر نشر اسلام اصیل مانع ایجاد کند و چهره آن را مخدوش سازد. به‌همین دلیل، مطمئن نیستم که این پیام حکیمانه به دست تکتک جوانان غربی رسیده باشد؛ اما یقین دارم که بسیاری از آن‌ها با این پیام آشنا شده‌اند.

با این وجود، ما شاهد فرآیندهای مثبتی در میان جوانان غربی هستیم: بسیاری از آن‌ها برای اعتراض به جنگ غزه و کشتار هزاران فلسطینی به خیابان‌ها می‌آیند. یقیناً پیام معظم‌له یکی از سنگ‌بناهایی بود که بر این فرآیند نیز تأثیر گذاشت.

۴. **تبیین «الگوی سوم زن»**

• **با توجه به فعالیت‌های شما در زمینه جایگاه زنان، دیدگاه رهبر شهید ^(علیه‌السلام) درباره «الگوی سوم زن» (نه شرقی و نه غربی) را در فضای فکری روسیه و کشورهای همسایه آن چگونه ارزیابی می‌کنید؟ این دیدگاه تا چه حد به بازتعریف هویت زن مسلمان معاصر کمک کرده‌است؟**

این یک موضوع بسیار مهم و روزآمد است که در غرب به‌طور گسترده‌ای مورد سوءفهم قرار گرفته است. آن‌ها فکر می‌کنند، زنان ایرانی و مسلمان تحت ستم سیستم مردسالار هستند؛ درواقع، اسلام واقعی نه مردسالاری را ترویج می‌کند و نه مدارسالاری و فمینیسم را.

در بسیاری از جوامع سنتی شرقی، به زنان به‌عنوان انسان‌هایی نگرسته می‌شود که حق

تحصیل، یادگیری هنر و علوم، و انتخاب همسر را ندارند. رسالت آن‌ها تنها خدمت به شوهران‌شان و صرفاً آشپزی، نظافت، مراقبت از کودکان و... قلمداد می‌شود. برخی افراد این آداب و رسوم مردسالارانه را اسلامی می‌دانند؛ درحالی‌که این‌گونه نیست.

آیت‌الله خامنه‌ای فعالیت‌های اجتماعی زنان را هم در خانواده و هم در جامعه تشویق می‌کردند. ایشان کسب تحصیلات عالی، دستیابی به جایگاه‌های بالا در جامعه، علم و هنر را برای زنان مهم می‌دانستند، مشروط بر اینکه به نقش‌های اولیه آنان به‌عنوان همسر و مادر آسیبی وارد نکند. این همان «الگوی سوم» برای زنان است که واقعاً عادلانه، طبیعی و جذاب است.

۵. **میراث تمدنی و افق آینده**

• **از دیدگاه یک پژوهشگر روسی، میراث تمدنی آیت‌الله خامنه‌ای برای جبهه جهانی مقاومت و اندیشمندان مسلمان در مواجهه با نو استعمارگری چیست؟ شهادت ایشان چه افق‌های جدیدی را پیش روی «تمدن نوین اسلامی» خواهد گشود؟**

شهادت همواره سنگ‌بنای تشیع و اسلام بوده است و ما می‌توانیم ریشه‌های چنین گفتمانی را در زندگی صحابه نیکوکار پیامبرمان ^(صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) و پس از آن در شهادت امام علی، امام حسین و دیگر امامان معصوم ^(علیهم‌السلام) بیابیم؛ درواقع، شهادت، قلب اسلام شیعی و جوهره اصلی آن است. ما معتقدیم که این بزرگترین افتخار است و شهدا زنده‌اند و به بالاترین درجات در بهشت دست یافته‌اند.

به‌همین دلیل است که فرهنگ جبهه مقاومت همواره بر پایه مفهوم شهادت استوار بوده است. این همان چیزی است که دشمن درک نمی‌کند. آن‌ها فکر می‌کنند اگر رهبران و فرماندهان ما را به شهادت برسانند، محور مقاومت را خواهند ترساند؛ اما برعکس، این امر پیروان آن را بیشتر و بیشتر الهام می‌بخشد. همه ما شاهد آن راهپیمایی‌ها در شهرهای مختلف ایران بودیم که مردم به خیابان‌ها آمدند و وفاداری خود را به حاکمیت اسلامی ابراز کردند. در بین آن‌ها نه‌تنها افراد مذهبی، بلکه افراد کاملاً سکولار نیز بودند. من فکر می‌کنم این امر می‌تواند به بستری برای ساختن یک تمدن نوین اسلامی تبدیل شود؛ تمدنی مبتنی بر قوانین اصیل شریعت و همچنین مبتنی بر علم، زیبایی، عدالت، دانش و حکمت.

۶. **سؤال پایانی**

• **در طول سال‌های پژوهش خود، کدام ویژگی اخلاقی یا فکری در زندگی ایشان بیشترین تأثیر را روی شما گذاشت و شما آن را به‌عنوان «میراث ماندگار» آن حکیم شهید ^(علیه‌السلام) برای خود برگزیده‌اید؟**

یقیناً مبارزه برای عدالت بدون هیچ ترس و واهمه‌ای، یاری‌رساندن به مردم مظلوم، مجاهدت در راه آزادی فلسطین از اشغال صهیونیستی و همچنین مبارزه با امپریالیسم و سرمایه‌داری آمریکا. علاقه رهبر فقید به هنر نیز مرا بسیار به خود جذب می‌کند؛ چراکه من نه‌تنها فارغ‌التحصیل دانشکده فلسفه هستم، بلکه یک نقاش و نویسنده نوپا نیز می‌باشم.

• پی‌نوشت

۱. امام علی ^(علیه‌السلام): «... فَالْهَمُّ صِنْفَانِ: إِمَّا أَلَّكَ فِي الدِّينِ وَإِمَّا نَظِيرَ لَكَ فِي الْخَلْقِ يَنْزِلُ مِنْهُمُ الرَّئِلُ وَتَعْرِضُ لَهُمُ الْعُلَلُ وَتُؤْتِي عَلَى أَيْدِيهِمْ فِي الْعُذْبِ وَالْعُظَا فَأَعْطَاهُمْ مِنْ عَفْوِكَ وَصَفَحَكَ بِمِثْلِ الَّذِي تُحِبُّ أَنْ يُعْطِيَكَ اللَّهُ مِنْ عَفْوِهِ وَصَفَحِهِ...»

... مردم دو گروه‌اند: یا هم دین تو هستند یا هم نوع تو که از همه آنها خطاهایی سر می‌زند و به آنان حالات گوناگون رو می‌آورد و به بعد یا عطا دچار لغزش‌هایی می‌گردند؛ پس، از گذشت و بخشش خویش بهره‌شان ده؛ همان‌گونه که دوست داری خدا نیز از گذشت و بخشش خود، تو را بهره دهد....» [نهج‌البلاغه، نامه ۵۳]

گفت‌وگو و تنظیم: حمید کرمی